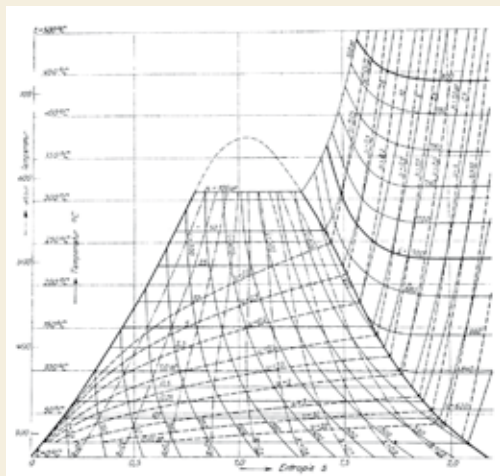

- Narodil sa roku 1859 v Liptovskom Mikuláši.
- V rokoch 1876 až 1884 študoval na viacerých technických univerzitách v Európe.
- Roku 1892 ho ako uznávaného odborníka prijali na univerzitu v Zürichu, kde pôsobil až do roku 1929.
- Roku 1903 vydal svoje základné dielo o parných a plynových turbínach, ktoré vyšlo v mnohých vydaniach.
- Roku 1940 získal prestížnu zlatú medailu Jamesa Watta.
- Zomrel roku 1942 v Zürichu.
- Roku 1989 previezli jeho telesné pozostatky do Liptovského Mikuláša.

Aplikácia tzv. Mollierovho entropického diagramu pre paru.

Švajčiarsky minister preberá zlatú medailu Jamesa Watta udelenú Aurelovi Stodolovi.

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky:

– KONŠTRUKTÉR – VYNÁLEZCA – PEDAGÓG

Náklad: limitovaný náklad v bežnom a proof vyhotovení max. 30 000 ks

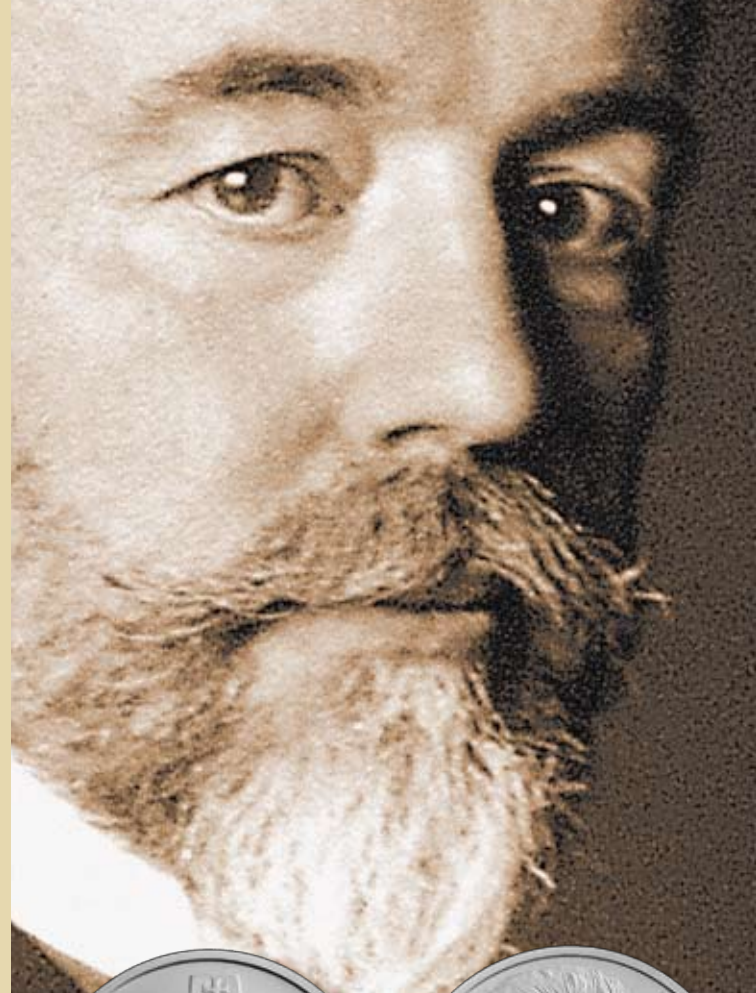
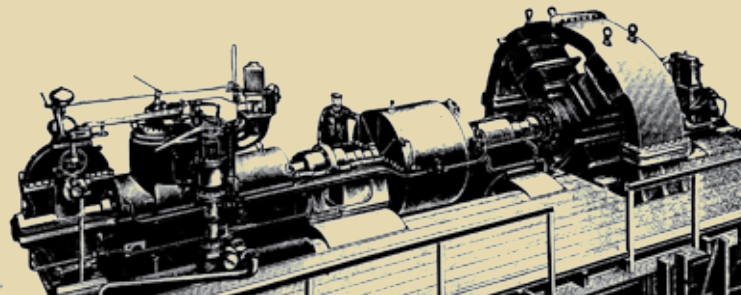
Autor návrhu: Miroslav Ronai

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je uprostred mincového poľa zobrazený dobový turbogenerátor, nad ktorým je štátny znak Slovenskej republiky. Názov štátu SLOVENSKO je umiestnený šikmo v ľavej spodnej časti mincového poľa. Pod ním je letopočet 2009. Označenie nominálnej hodnoty 10 EURO je uvedené pod turbogenerátorom tak, že číslovka 10 je vodorovne a vpravo od nej je šikmo slovo EURO. Značka Mincovne Kremnica MK medzi dvoma razidlami je pri ľavom okraji mince.

Na rube mince je uprostred mincového poľa zobrazený portrét Aurela Stodolu. Vpravo od portrétu je dobové odpichovadlo s roztvorenými ramenami, ktoré sa používalo pri rýsovaní technických výkresov. Rovnobežne s ramenami odpichovadla je uvedené meno a priezvisko AUREL STODOLA. V ľavej spodnej časti sú v dvoch riadkoch šikmo umiestnené roky jeho narodenia a úmrtia 1859 a 1942. Pri spodnom okraji mince sú štylizované iniciály autora výtvarného návrhu Miroslava Ronaia MR.

150. výročie narodenia Aurela Stodolu
Strieborná zberateľská minca

Aurel Stodola, matematik, fyzik, konštruktér, vynálezca a univerzitný profesor, je dodnes celosvetovo uznávanou osobnosťou v oblasti teórie automatickej regulácie a vedeckých základov navrhovania a konštrukcie parných a spaľovacích turbín. Považuje sa za otca parných turbín.

Narodil sa 10. mája 1859 v Liptovskom Mikuláši. Od roku 1876 študoval na Vysokej škole technickej v Budapešti a od roku 1877 strojnú inžinierstvo v Zürichu. Dva roky pracoval v Strojárňach štátnych uhorských železníc v Budapešti a neskôr pokračoval v štúdiu na Vysokej škole technickej v Charlottenburgu v Berlíne. Štúdiá ukončil v roku 1884 na parížskej Sorbonne.

Nastúpil ako inžinier do Strojárskej spoločnosti Ruston a spol. v Prahe, kde sa zaoberal výpočtami parných strojov, vodných turbín a kompresorov. Stal sa uznávaným odborníkom a získal povest' vynikajúceho konštruktéra strojov, matematika a fyzika. Od roku 1892 pôsobil na Vysokej škole technickej v Zürichu a už po roku získal titul profesora. Na škole pôsobil takmer štyridsať rokov až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1929. Ako vynikajúci a obľúbený pedagóg a geniálny vedec prilákal na univerzitu mnohých študentov a vchoval stovky odborníkov.

Aurel Stodola sa mnoho rokov zaoberal turbínami a ich zdokonaľovaním. V roku 1903 vydal v nemčine svoje základné dielo Parné turbíny a výhľady spaľovacích motorov (Die Dampfturbinen und die Aussichten der Wärmekraftmaschinen). Kniha mala ďalších päť vydání, pričom nešlo len o reedície. Svoje dielo neustále prepracúval a dopĺňal – prvé vydanie

malo 220 strán a 120 ilustrácií a šieste vydanie 1 157 strán a 1 141 ilustrácií. Počnúc druhým vydaním boli do knihy doplnené kapitoly o spaľovacích turbínach, ktoré v tom čase boli ešte úplnou novinkou. Knihu preložili do viacerých jazykov a stala sa klasickým dielom v oblasti technickej literatúry.

Stodola sa zaoberal výpočtom prúdenia pary v rozvádzačích kanáloch parných turbín a meraním strát pri prietoku dýzou. Priekopnícky bol jeho objav rázu pary a podchladenia pary pri prietoku dýzou. Vypočítal potrebnú pevnosť turbínových kolies a chvenie lopatiek. Pre paru aplikoval tzv. Mollierov entropický diagram, ktorý stále dopĺňa o nové hodnoty pre vyššie tlaky a teploty.

Vo svojej činnosti sa zameriaval aj na oblasť teórie automatickej regulácie strojov. Zaoberal sa výskumom mechanickej ruky a podal patent na niekoľko druhov protéz. Geniálne predvídal éru automatizácie a ako filozof sa zamýšľal aj nad dôsledkami technického rozvoja civilizácie.

Prácu Aurela Stodolu ocenili mnohé svetové vedecké spoločnosti a univerzity a udelili mu najvyššie vyznamenania a vedecké hodnosti. V roku 1908 mu bolo udelené najvyššie vyznamenanie nemeckých inžinierov Grashofova medaila a v roku 1940 získal zlatú medailu Jamesa Watta. Jeho dielo je večne živé a veda sa k nemu stále vracia.

Aurel Stodola zomrel 25. decembra 1942 v Zürichu. Vždy sa však hlásil k svojmu národu, k slovenskému pôvodu a zdôrazňoval, že jeho city pre národ nikdy nevychladli. Jeho pozostatky boli v roku 1989 prevezené do jeho rodiska.

V Stodolovej pozostalosti sa zachovalo 13 listov zo vzájomnej korešpondencie s Albertom Einsteinom, ktorý vysoko hodnotil jeho tvorivú činnosť, túžbu po poznaní a mimoriadnu jasnosť myslenia: „Keby sa bol Stodola narodil za renesancie, bol by sa stal veľkým maliarom alebo sochárom, lebo najväčším impulzom jeho osobnosti je fantázia a potreba tvoriť. Takéto povahy posledných sto rokov už inklinujú k technike. V nej sa vybija tvorivosť nášho veku a zmysel pre krásu. Tu nachádza bohatšiu príležitosť, väčšiu, ako by si laik dokázal predstaviť.“

Medaila Jamesa Watta, najvyššie ocenenie, ktoré mohol vtedy technik získať.

Diplom ku Grashofovej medaile.

Náčrtok mechanickej ruky.

